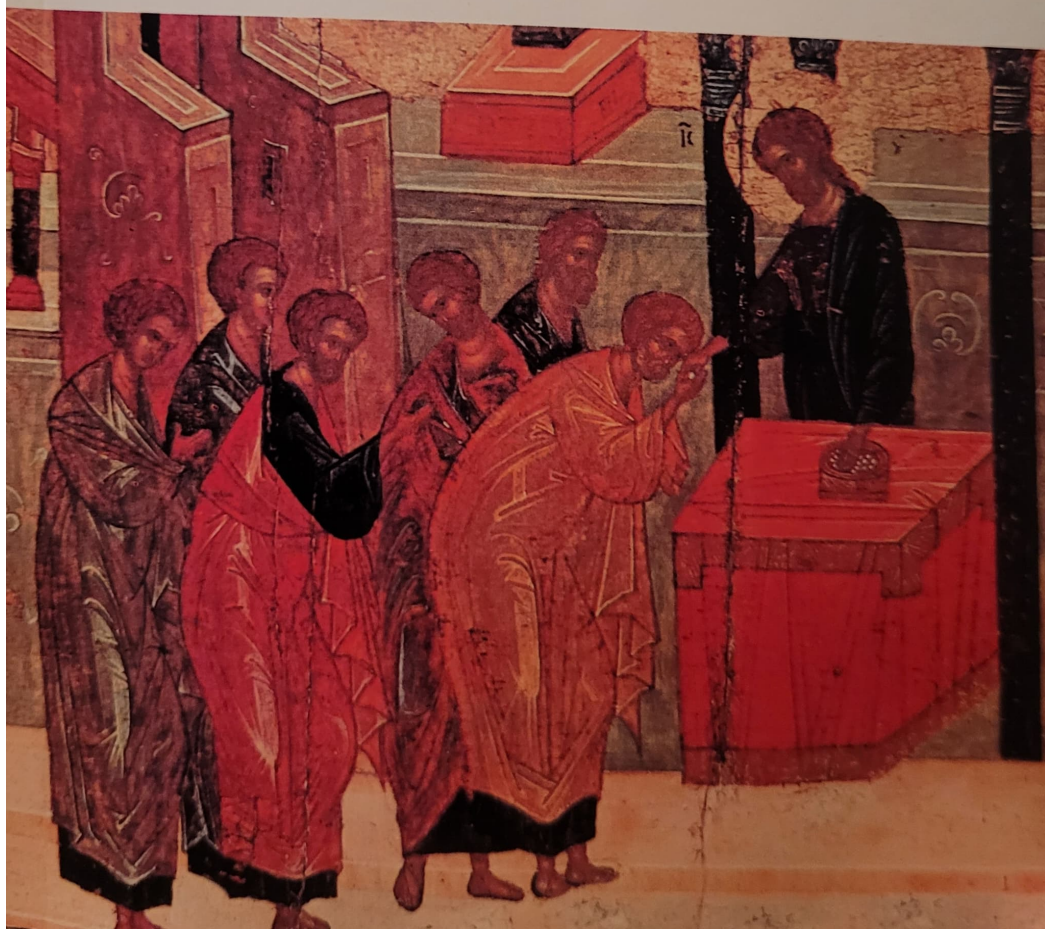

SFÂNTUL IOAN DE KRONSTADT

Cunoașterea de Dumnezeu și cunoașterea de sine

Pentru ca inima noastră să se întoarcă neprefăcut și cu înflăcărare spre Dumnezeu este nevoie ca uneori să fie sfâșiată de un necaz – altfel, în cea mai mare parte ea este viclenă și rece. Ogorul rodește bine numai atunci când e îngrășat și bine arat: și inima noastră aduce roada rugăciunii adevărate și a faptelor celor bune atunci când e îngrășată cu citirea Cuvântului dumnezeiesc sau a scrierilor Sfinților Părinți, ori cu propriile cugetări mântuitoare de suflet sau cu osteneala trupească, ori când e sfâșiată de vreun necaz (din experiență vorbesc).

În toată purtarea ta și mai ales în rugăciunea către Dumnezeu străduiește-te să fii cu desăvârșire neprefăcut, ca un fiu simplu cu inima și încrezător față de Dumnezeu. Să-L ai în gânduri și în inimă și să privești la El ca și cum S-ar afla de-a dreapta ta. Să izgonești de la tine până și cea mai mică viclenie sau prefăcătorie a inimii, cea mai mică îndoială cu privire la adevărurile predaniei dumnezeiești, cea mai mică moleșeală sau lenevie. *La sângele nu pregeți; cu duhul fiți fierbinți; Domnului slujiți* (Rom. 12, 11). Nici un cuvânt să nu îți iasă din gură – la rugăciune și în toată viața ta – fără știința inimii tale și fără înțelegere limpede. Dragostea, încrederea și sinceritatea de fiu în rugăciune și în toată viața este cea mai mare, cea mai bineprimită jertfă pe care o poate aduce omul lui Dumnezeu. *Fiu-*

le! Dă-Mi inima ta (Pilde 23, 26). Asta și vrea de la noi credința lui Hristos; tocmai asta cere de la noi Evanghelia. De ce admira Mântuitorul credința simplă și sinceră, ca de pildă la sutaș și la canaaneancă? Pentru că ea era rară la oameni, și totuși tocmai pe ea o căuta Hristos. Să ne amintim cât de des cerea El credință de la bolnavi ca pe o condiție pentru vindecarea bolilor sufletești și trupești. Omul a căzut din pricina neîncrederii viclene în Dumnezeu, adică a întipărit în sufletul său însușirea diavolului; de aceea, apropierea lui de Dumnezeu trebuie să aibă loc, neapărat, numai prin credință, prin încrederea sinceră față de tot ce este dumnezeiesc, față de toată iconomia mântuirii noastre. Fii simplu și fără de răutate ca un copil; să crezi în ceea ce poruncește Biserica să crezi, și te vei mântui. *În har sunteți mântuiți prin credință* (Efes. 2, 8).

Dacă rugăciunea ta nu este hrănitoare pentru sufletul tău, înseamnă că ea este rugăciune nevrednică, prost întocmită. Rugăciunea trebuie să hrănească sufletul cum hrănește mâncarea trupul, trebuie să potolească foamea sufletului, să-l liniștească, să-l bucure. *Veniți la Mine, toți cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni pe voi* (Mt. 11, 28). Iar pentru ca ea să fie hrănitoare nu trebuie deloc mult, ci tocmai – după cum am arătat mai sus – credință sinceră și simplă în Dumnezeu, că El este întotdeau-

na alături de tine și ascultă întotdeauna, cu bunătațea care Îi este proprie, rugăciunea ta sinceră; este nevoie, totodată, de simțământul viu al atârării noastre desăvârșite de Dumnezeu în toate trebuințele vieții, duhovnicești și trupești, și de dorința inimii de a avea lucrurile pentru care ne rugăm. Omul este un copil mic înaintea lui Dumnezeu; el nu are din fire nimic al său. *Ce lucru ai, pe care să nu-l fi primit?* (I Cor. 4, 7). Totul e de la Dumnezeu, și Dumnezeu este gata întotdeauna să ne dăruiască bunătățile de care avem nevoie neapărată, dacă din partea noastră sunt îndeplinite condițiile arătate mai sus ale bunei rugăciuni – adică Domnul Dumnezeu nu cere de la noi niciodată, atunci când ne rugăm, altceva decât ar cere și un tată de la fiul său care îi cere vreun lucru însemnat și de preț. Cine nu bagă de seamă însă că noi în cea mai mare parte nu îndeplinim la rugăciune tocmai aceste condiții neapărate, și de aceea ne lipsim, ca niște copii vicleni și leneși, de milele lui Dumnezeu? Vei spune: „De ce să cer de la Dumnezeu?” Spre folosul tău, ca să știi de la Cine primești toate. Dar inima noastră mincinoasă și nestatornică este întotdeauna gata să ne încredințeze că avem toate de la noi înșine, din munca noastră, de la puterile noastre. Înaintea oamenilor, atunci când cerem de la ei ceva, suntem îndeobște smeriți și sinceri, încrezători, uneori cerem de la ei cu lacrimi în ochi – iar când stăm înaintea feței lui

Dumnezeu, adeseori suntem și reci, și nesinceri, și neîncrezători. Ce e cu ciudățenia aceasta? De ce suntem atât de necredincioși față de Dumnezeu? O, puținătate a credinței! O, necredință! O, fățarnicie! Tocmai de aceea Dumnezeu adesea nu ia aminte la rugăciunile noastre reci și fățarnice. Tocmai de aceea se cuvine credinței să primească toate. Și pe bună dreptate! *Să nu gândească omul acela că va primi ceva de la Dumnezeu. Bărbatul îndoielnic este nestatornic în toate căile sale* (Iac. 1, 7-8). *Și toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi* (Mt. 21, 22).

Ca să nu se verse pașii tăi, cum zice David (v. Ps. 72, 2), când vezi pacea și bunăstarea de care se bucură păcătoșii pe acest pământ, amintește-ți că nici un fel de bunătăți pământești nu se pot asemui cu cele cerești. Mai de dorit decât orice sunt bunătățile lumii de Sus, pe care a făgăduit că ni le va da la vremea potrivită Tatăl Ceresc. Dacă aurul și argintul, casa încăpătoare și bogat împodobită și hainele moi ar putea alcătui fericirea mea, nu m-ar fi lipsit de ele Cel atotbun, Care pentru mine L-a dat la moarte pe Fiul Său Cel Unul-Născut.

Cât de stricate îmi sunt mintea, inima și voînța! Dacă ele ar fi fost în bună rânduială, ar fi trebuit să pătrundă fără împiedicare în lumea duhovnicească – la Dumnezeu, la duhurile

preacurate și la dreptii noștri de pe pământ, să stea de vorbă cu cei nevăzuți ca și cum ar fi văzuți, și în această împreună-vorbire să afle izvor al bucuriei făcătoare de viață. În loc de asta însă, ele de-abia se pot înălța, din pricina stricăciunii lor, și în cea mai mare parte mă lasă jos, făcându-se josnice, pământești, grosolane și necurate. Ce-i drept, câteodată se întâmplă în viața mea și clipe de lumină, de insuflare, însă față de celelalte unități de măsurare a timpului, care sunt mult mai mari, aceste clipe aproape că pier, nu înseamnă mai nimic. Vânez aceste clipe de lumină dumnezeiască din mine și mă strădui să întipăresc pe hârtie lumina aceasta, ca ea să-mi fie luminător în ceasurile întunecate ale vieții mele și monument al milei dumnezeiești față de mine. O, Dumnezeuule! Îndreaptă-mi, întărește-mi, curățește-mi puterile sufletești!

Adevărul învățaturii, vieții și faptelor Mântuitorului Hristos este mărturisit de patru martori – de evangheliști. Dacă potrivit legii doi martori sunt de ajuns pentru a confirma adevărul și *din gura a doi sau trei martori se va sta-tornici tot cuvântul* (Mt. 18, 16), cu atât mai mult din gura a patru! Așadar, vai celor ce nu cred în Evanghelie! În particular, adevărul învierii lui Hristos (care este de temelie în credința noastră, întrucât pe el se întemeiază adevărul tuturor celorlalte) este mărturisit de doisprezece martori.

Ca atare, îndoit vai celor ce nu cred că Mântuitorul a înviat ca un Dumnezeu!

De obicei, cu cei pe care îi iubim nu ne mai săturăm să vorbim. De aici se trage încheierea nemijlocită: cine Îl iubește pe Dumnezeu, acela iubește și să stea de vorbă cu El prin rugăciune; dimpotrivă, cine nu-L iubește, acela este foarte leneș la rugăciune. Această încheiere este într-un tot adevărată. Aplic-o la tine însuși. Când nu ai chef să te rogi și numai din obișnuință, „pentru că așa trebuie”, citești anumite rugăciuni, iubirea ta de Dumnezeu este foarte îndoielnică. Ești numai un năimit, care slujește Stăpânului său pentru plată. Iar când ai dorința neprefăcută de a-ți revărsa sufletul în rugăciune înaintea lui Dumnezeu, atunci se poate spune că Îl iubești cum își iubește un fiu tatăl. Străduiește-te să-L îndrăgești pe Domnul Dumnezeu din tot sufletul, ca pe Ființa Cea preadorită și totdeauna roagă-te Lui cu căldură în suflet: *cu duhul fiți fierbinți, Domnului slujiți* (Rom. 12, 11).

Atunci când vreo boală apasă și înăbușă energia duhului tău, să spui cu supunere față de Domnul: „După păcatele mele, sunt vrednic de cele mai grele boli. Binecuvântată fie purtarea Ta de grijă pentru mine, Doamne, care m-a cercetat cu boală!”

Dacă cineva îți vatămă bunăstarea din afară fără să vatăme câtuși de puțin bunăstarea ta sufletească, iar tu începi să te neliniștești, să te lași pradă mișcării mâniei sau altei patimi, să-ți spui: „Ciudat om sunt! De ce mă tulbur cu duhul din pricina unor asemenea fleacuri? Oamenii se ating, ca să zic așa, doar de coaja mea, însă de miez nu se pot atinge. Și atunci, de ce mă ating eu însumi de inima mea din pricina lor și prin nechibzuința mea o fac să sufere?”

Ga seama la tine însuși: când ești nemulțumit – pe bună dreptate, și se pare ție – împotriva cuiva, nu lucrează oare patimile tale: iubirea de sine, mândria, ura, invidia și celelalte? Patimile îmbracă adeseori, ca pe o mască, înfățișarea adevărului.

Când în sufletul tău se va zămisli simțământul urii față de cineva, dezrădăcinează-l făcându-ți singur următoarea mustrare dreaptă: „Tu ești cel ce meriți toată ura celorlalți pentru înclinările tale rele, nu omul acesta, pe care tu îl urăști. El merită toată dragostea și toată îngăduința.” Sau amintește-ți cuvintele Mântuitorului: *iubiți pe vrăjmașii voștri* (Mt. 5, 44). Cuvintele acestea luminează ca fulgerul sufletul aflat în întunericul patimii.

După ce se sparge un abces dureros dintr-o oarecare parte a trupului, simte ușu-

rare tot trupul: și după ce trec necurățiile inimii care s-au adunat în chip dureros, sufletul simte de asemenea o mare ușurare. Iar adunarea necurățiilor sufletești este și mai dureroasă decât cea a necurățiilor trupești: de obicei, ea trece cu lacrimi.

Dacă nu ocolim decât cu greutate păcatul, cu toate că el ne chinuie, ce s-ar fi întâmplat dacă el nu ne-ar fi chinuit? La drept vorbind, mare este chinul păcatului. Uneori, nici o durere fizică nu poate sta alături de el, atunci când conștiința pedepsește pentru păcat cu toată puterea dreptății Cerești. Unii, nefiind în stare să îndure chinurile conștiinței, s-au sinucis, cu toate că mai înainte înduraseră dureri crâncene. *Ca de fața șarpelui fugi de păcat; că de te vei apropia de el, te va mușca. Dinți de leu sunt dinții lui, care omoară sufletele oamenilor. Ca sabia cea de amândouă părțile ascuțită este toată fărădelegea; rana ei n-are vindecare* (Sirah 21, 2-4).

Dumnezeu nu primește rugăciunea noastră dacă ne mâniem, dacă ne înverșunăm împotriva cuiva. Lucrul acesta este știut din experiență. S-a întâmplat odată să mă supăr și după aceea să mă împac. Înainte de a mă fi împăcat, rugăciunea mea nu sporea, mergea greu și este limpede că nu era plăcută lui Dumnezeu: după împăcare, a început să meargă cu ușurin-

ță, cu dulceață și, în chip vădit, era plăcută lui Dumnezeu. Ea mi-a adus pace și bucurie în Duhul Sfânt. Așadar, mai înainte de a ne ruga să ne împăcăm neapărat cu cei ce ne-au supărat sau pe care i-am supărat. *Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău* (Mt. 5, 23-24).

Trebuie să apăr prin luptă aproape fiecare gând bun, fiecare simțământ bun – pe când fără luptă sunt în primejdie să pierd tot binele. Până și în gândurile, simțămintele și faptele ce par a fi cele mai bune se află ceva care nu-i întru totul bun! Cumplit de mult a pătruns răul în om!

Doamne Iisuse! Cât de mult aș vrea să Vă iubesc pe tine și pe Maica Ta Preacurată, dimpreună cu sfinții toți, fără nici o fățarnicie! Uneori însă nu pot să ajung la această dragoste sfântă. Inima mea este necurată: fără harul Tău, ea nu-i în stare să Vă iubească pe Tine, pe Maica Ta Preacurată și pe sfinții Tăi cu dragoste înaltă și sfântă. Zidește, deci, în mine, Doamne, inimă curată!

Duhul este osârduitor, dar trupul este neputincios (Mt. 26, 41). Aceasta se vede la orice

pas. Sufletul este gata de rugăciune, însă trupul, adesea, nu. Teoria și practica sunt adesea foarte departe una de alta: teoria este duhul, iar practica – trupul. Ideea de știință și știința realizată conform ideii sunt adesea în dezacord mare: ideea este înaltă, luminoasă, puternică față de obiectul său, pe când știința se întâmplă să nu corespundă cu ideea nici pe departe, ci să fie întunecată, lipsită de limpezime, greoaie, neputincioasă.

Domnul Dumnezeu este Cel dintâi Pricinitor al faptului că te afli acum în aceste raporturi cu oamenii, iar nu în altele, și anume cu acești oameni, iar nu cu alții, și anume în locul acesta, iar nu în altul. Însuși Domnul Dumnezeu, de-a lungul întregii tale vieți, i-a dat acea teia orientare, și El Însuși te-a pus în locul în care ești. Părinteasca Sa Purtare de grijă dă orientare sferei ce se rostogolește a vieții noastre. *De la Domnul pașii omului se îndreptează, iar muritorul cum va pricepe cărrările sale?*¹ (Ps. 36, 23).

Domnul Dumnezeu are întotdeauna în vedere scopul vieții tale – mântuirea ta veșnică. El te poartă spre ea cu judecățile pe care le știe. De aceea, chiar dacă vei avea de îndurat neplăceri în viață, rabdă-le cu mărimă de suflet, știind că ai, negreșit, nevoie de ele în lucrarea mântuirii tale.

¹ Potrivit traducerii ruse folosite de autor (*n. tr.*).

Sfinții lui Dumnezeu se află foarte sus, prin desăvârșirea lor morală, față de tine: ei sunt împodobiți cu virtuțile de tot felul, pe când tu încă ai nevoie să-ți curățești inima și mintea, iar apoi să-ți împodobești sufletul cu virtutea: unii nu sunt în stare de simțămintele sfintei iubiri, alții – de vederi curate, înalte. Inima e ticsită de necurățiile patimilor, s-a îngroșat, iar mintea și închipuirea sunt prinse cu imaginile deșertăciunii lumești, nu sunt robite de frumusețea obiectelor contemplației, și găsesc plăcere numai în lucrurile văzute, ce cad sub simțuri. Și așa să strigați către sfinți: „O, sfinților ai lui Dumnezeu! Ajutați-ne să ne curățim mintea și inima. Dați-ne să ne îndulcim de frumusețea sufletelor voastre, ca pe urmă să fim și noi în stare de îndulcirea cu Frumusețea cea preaînaltă!”

Cine-i statornic în iubirea față de prietenii pământești poate fi statornic și în iubirea de Dumnezeu, și invers: cine e recunoscător pentru binefacerile de la oameni va fi recunoscător și pentru binefacerile dumnezeiești, și invers: cine își iubește aproapele va fi în stare să-L iubească și pe Dumnezeu, și invers: *cel ce nu iubește pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe Care nu L-a văzut, cum poate să-L iubească?* (I In 4, 20). Cine își cinstește cu râvnă părinții, Îl va cinsti cu râvnă, va fi în stare să-L cinstească în chipul cuvenit și pe Dumnezeu; cel ce are evla-

vie față de țară va avea cu atât mai mult față de Dumnezeu Atotțiitorul; cel ce cinstește stăpânirea Îl va cinsti și pe Dumnezeu, și invers. Relațiile noastre pământești sunt piatra de încercare și măsura relațiilor noastre cu Dumnezeu. După cele dintâi putem să judecăm cu dreptate și despre acestea din urmă – bineînțeles, doar dacă cele dintâi sunt adevărate, neprefăcute și se întemeiază pe credință. Așadar, cum trebuie să ne străduim pentru a statornici cu toată dreptatea relațiile noastre pământești cu ceilalți!

Cel mai mult și mai mult să te strădui ca să dobândești simplitate și nerăutate: acestea te vor izbăvi de nenumărate nemulțumiri în viață și vor fi pricină de pace și bucurie lăuntrică necurmată. Sfântul Grigorie Teologul spune: „Mă exersează în dobândirea simplității inimii, de care depinde mântuirea – iar mântuirea este singura mea grijă.” Așadar vezi că pe lângă alte foloase simplitatea aduce mântuirea?

Pe drum ne poticnim și cădem din neatenție sau din pricina întunericului; și în privința morală ne poticnim și cădem, de asemenea, în cea mai mare parte din pricina neatenției sau întunericului – întunecării rațiunii. Peste tot este nevoie de atenție; adeseori, graba este pricina neatenției. *Deci, luați seama cu grijă cum umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți...* (Efes. 5, 15).

Tu nu crezi în viața viitoare, și zici: „Pe lumea cealaltă n-a fost nimeni (avându-i în vedere pe cei vii) și n-a venit de acolo ca să ne povestească despre ea.” Cum să nu fi fost nimeni? Cum să nu fi venit nimeni de acolo? Dar Fiul lui Dumnezeu nu a venit, oare, de acolo? Oare nu ne-a încredințat El, prin cuvântul Său nemincinos și chiar prin propria pildă, de realitatea vieții de dincolo de mormânt? Tu crezi, de pildă, că există America, deși nu ai fost acolo: crezi fiindcă vezi că de acolo, de pildă, vin vapoare. Și atunci, de ce n-ai crede la fel de bine că există o altă lume decât cea pământească – lumea cerească –, dat fiind că de acolo a venit Fiul lui Dumnezeu și ne-a încredințat chiar El de realitatea acesteia prin cuvântul Său, arătându-ne-o și în fapt? Pentru că El, înviind din morți, S-a înălțat în văzul ucenicilor Săi la cer, de unde va veni iarăși. Și Apostolii spun: *căutați cele de sus, unde se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu; cugetați cele de sus, nu cele de pe pământ* (Col. 3, 1-2). Luptă-te pentru viața veșnică, mai zic ei.

Ce este mai de preț decât Tine, Doamne? „Nimic”, îmi spun și mintea, și inima. Tu ești Dumnezeu meu, Tu ești bucuria mea. Și atunci, de ce se întâmplă cu minte asemenea ciudățeniei, că și după împărtășirea cu Sfintele și de viață Făcătoarele Tale Taine mă preocupă alte lucruri, lucruri stricăcioase, până într-atât că inima

mea cade de la Tine, Doamne al meu, Doamne, și parcă aș înceta să Te mai iubesc, îndrăgind în locul Tău nu știu ce țărână, de parcă aceasta ar alcătui fericirea mea? De ce au loc în mine contradicții atât de ciudate? Dacă nimic nu-i pentru mine mai de preț decât Tine, pentru ce Te pierd, cu toate că dacă aș lua aminte cu deadinsul la mine însumi Te-aș putea păstra? O, stricăciune a păcatului! O, trup păcătos! *Cine mă va izbăvi de trupul acesta al morții?* (Rom. 7, 24).

Duhul Sfânt Se numește „Mângâietor”, fiindcă în inima omului care și-a cunoscut rătăcirile, păcatele, El varsă mângâiere ce rească și pace care covârșesc toată mintea. Dori-tă este mângâierea aceasta!

Potrivit bunelor și preaînțeleptelor jude-căți ale lui Dumnezeu, în viața oamenilor evlavioși au loc grele ispite lăuntrice, care omoară și sufletul, și trupul; sufletul (la cei ne-iscusiți) își pierde credința, se descurajează, câr-tește, hulește, nefiind în stare să se împotriveas-că ispitei lăuntrice, strâmtorării și necazului ca-re-l arde, să-și păstreze tăria și prezența de spirit, să fie smerit-ascultător și recunoscător voii Pro-niei pentru ispitele ce i-au fost trimise. În cazul acesta trebuie să ne întărim pe cât ne stă în pu-tință și să ne ațintim privirea în Sus, rugându-ne pentru ajutor și având încredințarea că ispita nu

va fi îndelungată, ci după ispită Dumnezeu ne va primi iarăși în mila Sa, mai ales dacă o vom trece cu bine. *Cercatu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit pe noi, precum se lămurește argintul* (Ps. 65, 9).

Dumnezeu trimite adeseori în inimă căldura harică a credinței și a dragostei chiar la sfârșitul rugăciunii. De aceea, trebuie să avem răbdare și să nu ne deznădăduim de puterea rugăciunii la începutul și la mijlocul ei, ci să o continuăm liniștiți până la sfârșit, să ne rugăm fără să ne amărâm. *Bateți, și vi se va deschide* (Mt. 7, 7).

În sfintele biserici este un minunat har al lui Dumnezeu: cel ce vine în ele cu dorința neprefăcută de a se ruga iese din ele ca cineva care a prins un vânat bogat, glorios: cu bucurie și cu pace în inimă, slăvind-L pe Dumnezeu. Iată ce a arătat experiența de multe ori!

Voi învinuiți natura de nestatornicie. Ea însă nu face decât să vă copieze: uitați-vă bine la viața voastră. Dumnezeu vă învață prin cartea naturii: însușiți-vă această învățătură și nu fiți astăzi așa, iar mâine altfel. Învățați-vă, de asemenea, să cugetați la cele statornice și dăinuitoare.

Ajunge să nu iau aminte o clipă la mine însumi, și flacăra unei patimi sau alteia este gata să se aprindă în mine și să mă lipsească

de liniștea sufletească, și ceva apăsător ca moartea și întunecat ca iadul se străduie să cotropească inima mea, pricinuindu-i un chin amar. Ce puteri vrăjmașe dau năvală asupra mea? Dumnezeu inimii mele! Uplete cu Tine inima mea, curățind-o.

În timpul rugăciunii să privești limpede la Dumnezeu și la tine însuși, adică să te strădui să-ți închipui deslușit Cine este El și cine ești tu. El e Stăpânul Atotputernic al cerului și pământului, al duhurilor și a tot trupul, pe când tu, începând cu suflarea și terminând cu mintea și inima, ești cu totul al lui Dumnezeu, iar începând cu gândul rău și terminând cu fapta rea ești cu totul al tău, și atunci ești potrivnic lui Dumnezeu, jalnic, mort.

Rugăciunea trebuie să fie însoțită neapărat de credință, nădejde și dragoste; să crezi în Dumnezeu ca în Pricinuitorul a tot ce este, să nădăjduiești în El în toate ca în Cel atotbun și să Îl iubești din toată inima ca răspuns la dragostea Lui nesfârșită față de noi, *fiindcă El ne-a iubit cel dintâi* (I In 4, 19). Și când citești Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți este neapărată nevoie de credință smerită și dragoste.

De ce te faci rob al celor pământești și îi rețezi duhului aripile, nelăsându-l să

zboare la înălțime? De asta îl doare și se mâhnește. Că acesta e adevărul te poți încredința cu ușurință: îndată ce-ți vei da seama de nechibzuința grijilor tale lumești, care întrec măsura, și a plăcerilor tale deșarte, și te vei lepăda de ele lăuntric, durerea sufletului tău va trece și el va ieși, ca să zic așa, la libertate.

Totuna este dacă pârâul curge cu fir subțire și adapă măcar puțin pământul însetat și dacă nu curge deloc, lăsându-l de tot uscat? Bineînțeles, nu este totuna. Astfel, este mai bine să dai măcar puțină milostenie decât să nu dai deloc.

Deși este nevăzut, nepătruns cu mintea și neurmat, Domnul Dumnezeu ne ține minunat de bine în mâinile Sale, nelăsându-ne să ne luăm nasul la purtare: dacă mă fac călcător al voii Lui, jignitor al măririi, dreptei judecăți și sfințeniei Lui, El mă aduce înapoi la datoria mea prin chinuri sufletești, prin conștiința irezistibilă a vinovăției mele față de El ca față de Făcătorul și Legiuitorul meu. Aceste chinuri ale sufletului învață sufletul minte și îl îndreaptă mai bine decât orice muștrări și amenzi ale șefilor pământești (nu despre toți spun acestea). Slavă milostivirii și dreptei Tale judecăți, Doamne!

Te luptă patimile, și din pricina nepriceperii tale de a purta războiul cu ele te biruie

și te pun într-o lumină proastă. Caută toată viața cum să le biruiești și nu uita că și pe alții îi lup-tă patimile și îi pun într-o lumină proastă față de oameni. Ca atare, să fii îngăduitor cu neputințele omenești, știind că umblăm cu toții în mijlocul a multe curse. *Nu judecați, ca să nu fiți judecați* (Mt. 7, 1). „Din tinerețile mele multe patimi se luptă cu mine – ci Însuși mă sprijinește și mă mântuiește, Mântuitorul meu” (Antifonul Învierii, glas 4).

Urmărind pe scara veacurilor împărtăși-rea adevărată și vie a sfințitei ierarhii, ajungem în cele din urmă la cei dintâi urmași ai Apostolilor, iar în felul acesta până la Apostoli și până la Însuși Domnul Iisus Hristos. Urmarea duce neapărat la început. Închipuie-ți cât mai des acest șir viu și măreț al păstorilor și învățăto-rilor bisericești, iar în fruntea lui pe Mai-Marele păstorilor, pe Domnul și Dumnezeuul și Mântui-torul nostru Iisus Hristos.

Te bucuri de căderea vrăjmașilor tăi sau de schimbarea împrejurărilor priincioase pentru ei în unele mai puțin priincioase? Să știi că faci un lucru păcătos și nechibzuit. Păcătos, pentru că e potrivit dragostei de aproapele; ne-chibzuit, pentru că lucrul acesta se poate întâm-pla și cu tine, și atunci se vor bucura alții de ne-cazul tău. În vreme ce tu te bucuri de schimba-

rea în rău a împrejurărilor altuia, Dumnezeu vă vede pe amândoi; vede și bucuria ta răutăcioasă, vede și calitățile sufletești ale celuiilalt, care poate că sunt cu mult mai bune ca ale tale, drept care îl și pedepsește, ca să-i îndrepte greșelile.

Te zgârcești și ești nemulțumit atunci când vin la tine musafiri nepoftiți și consumă doar o parte neînsemnată din averea ta. Dacă nu ai avea nimic pus deoparte sau ai avea doar foarte puțin, nemulțumirea ta ar fi întrucâtva întemeiată – dar dacă ai provizii destule, ea este neîntemeiată cu totul. Judecă și tu ce este mai de preț: banii neînsuflețiți și lucrurile la fel de neînsuflețite pe care le cumperi cu ei, sau prietenia, dobândită prin ei, cu ființele raționale? Omul este mai presus decât bogățiile! Și prietenia lui sinceră este mai presus de argint și aur! *Ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* (Mt. 16, 26). De nimic să nu-ți pară rău când este vorba să omenești niște oaspeți buni.

Dacă nu crezi în cereștile taine ale credinței, pe care le arată Descoperirea dumnezeiască și care se cercetează duhovnicește, să știi că, fără nici o îndoială, ești om sufletesc, nu duhovnicesc. Ia aminte la starea ta: ea este foarte neprielnică. Ascultă cum tună Cuvântul lui

Dumnezeu împotriva ta: *omul firesc nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie și nu poate să le înțeleagă, fiindcă ele se judecă duhovnicește* (I Cor. 2, 14). Nu întreba cum este cu puțină cutare și cutare lucru; nu spune: „Asta e ciudat, asta-i de neînțeles, asta e de prisos”, chiar dacă este ceva de neînțeles în taine. Bineînțeles că lucrul nemărginitei minți a lui Dumnezeu, și nu al minții omenești mărginite, trebuie să aibă în el și ceva de neînțeles.

Atunci când te rogi, străduiește-te negreșit să îți pironști mintea în Dumnezeu, și fără asta să nu te rogi. Altfel, rugăciunea ta va fi și pentru tine grea, și lui Dumnezeu neplăcută: nu vei face decât să te grăbești ca s-o termini mai repede, o vei săvârși de silă – iar din această pricină inima ta va rămâne de piatră, neîndreptată, fiindcă rugăciunea silită nu o înmoaie și n-o îndreaptă.

Fii blând și fără de răutate atunci când te necăjesc oamenii și lasă totul în seama lui Dumnezeu, Care judecă cu dreptate, la fel ca Iisus Hristos, Care *ocărât fiind, nu răspundea cu ocară; suferind, nu amenința, ci Se lăsa în știrea Celui ce judecă cu dreptate* (I Pt. 2, 23). „A Mea este răzbunarea, Eu voi răsplăti”, zice Domnul (Rom. 12, 19).

Necredinciosule! Credința noastră nu are nevoie de vreo dovadă nouă, prin care oamenii să poată întări zidirea ei ca și cu niș-